

El consentiment: activitats per a Raiers/es i Pioners/es

Finestra del Cau

ACTIVITAT 1: QUÈ ÉS EL CONSENTIMENT?

Objectius:

- Definir el concepte consentiment en totes les seves complexitats.
- Entendre el context social i el sistema patriarcal per tal de trencar mites sobre les situacions de violència sexual.
- Reflexionar sobre la cultura de la violació.
- Identificar situacions de violència i no consentiment.

Material:

- Projector, ordinador, altaveus, fulls, bolis, cartolines de colors
- Vídeo "Tea consent"
<https://www.youtube.com/watch?v=NXfcbET9LA&t=10s>
- Guia jove sobre consentiment.
<https://www.tarragona.cat/serveis-a-la-persona/fitxers/altres/dones/guia-jove-sobre-consentiment-a-14-b-web.pdf>
- Guia de consentiment sexual
http://consentzine.com/assets/consentimiento_zine.pdf

Durada: 2 h

Núm. participants: 15-20 persones

Descripció de l'activitat:

1a PART - Què és el consentiment?

Dividim a les participants per grups de 4 i els demanem que en un paper escriguin la definició del que ells i elles creuen que és el consentiment. Un cop el tinguin sense compartir-lo ens ajuntarem i visionarem el vídeo "Tea consent"

Després de veure el vídeo, mirem les definicions per veure si volem canviar alguna cosa i intentem crear una definició conjunta.

Us deixem unes definicions extretes de la "*Guia jove sobre el consentiment*":

És l'acord verbal o no verbal per participar en un acte sexual. És el requisit mínim perquè les relacions sexuals siguin relacions sexuals i no-violència sexual.

Si les persones que hi participen estan en situacions de poder asimètriques (si tenen edats molt diferents, si es troben en situacions vitals que no tenen res a veure, si tenen relació de professor i alumna, etc.) és important parar molta atenció a què això no es tradueixi en desigualtats, abusos de poder, instrumentalització o violències.

2a PART - Trencar mites

Farem la **dinàmica de mar i muntanya**. Ens posarem en una línia i decidirem que un costat és el SÍ (estem d'acord) i l'altre el NO (no estem d'acord). Una cap llegirà un mite i ens haurem de posicionar a un costat o altre segons el que pensem. La dinàmica es pot fer que hi hagi gradacions en la resposta, és a dir, si decidim que el no és una paret ens podem posicionar en qualsevol espai entre la línia i la paret segon com de molt o poc d'acord estiguem amb l'afirmació.

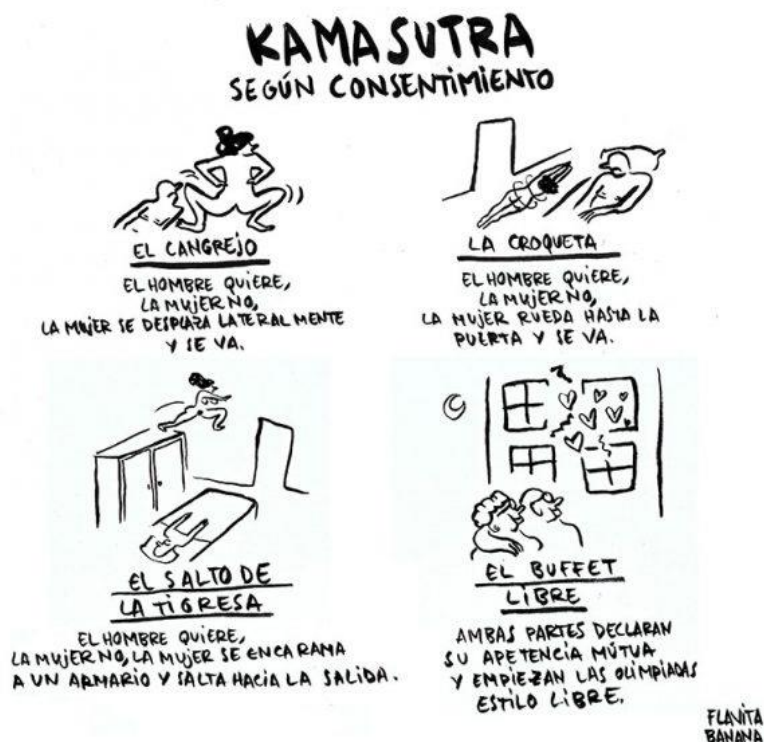
Després de llegir una afirmació i posicionar-nos debatrem sobre el mite. L'objectiu de la dinàmica és desmuntar els mites que s'han creat per perpetuar la violència sexual tot culpabilitzant a la dona de la causant de l'agressió i exculpant a l'agressor o allunyant-lo del nostre entorn per tal de mostrar que el problema de les agressions i violacions no està entre nosaltres, sinó que és quelcom esporàdic i estrany.

- **Els agressors solen ser desconeguts i fan servir armes per agredir.**
 - o La majoria de les violències sexuals són exercides per homes coneguts (familiars, amics, companys de feina o d'estudis, caps, professors, etc.) que utilitzen com a arma la confiança, la insistència i/o el xantatge emocional.
 - o Aproximadament quatre de cada cinc violacions van ser per algú que la víctima coneixia. El 82% dels assalts sexuals van ser comesos per un conegut. El 47% dels violadors són amics o coneguts. Un 25% és del cercle íntim. Aquestes dades són la mostra de què fan falta uns límits que deixin clar què constitueix una relació sana i una insana. Veure que tantes violacions i agressions sexuals succeeixin entre persones que ja tenen algun tipus de relació indica que educar sobre el consentiment pot fer que aquestes relacions mai creuin el territori violent.
- **Els agressors solen ser trastocats i no homes «comuns i corrents».**
 - o La gran majoria dels agressors no tenen cap mena de diversitat mental, és a dir que no són «bojos» o «monstres», poden ser «bons» veïns, «bons» professors i poden ser persones de caràcter amable o responsable en altres àmbits de la vida.
- **Els agressors solen ser d'una determinada classe social o origen ètnic.**
 - o La violència sexual no coneix ni la classe social ni l'origen ètnic o cultural. A més, quan es parla d'agressors d'unes classes socials i orígens ètnics no ens ve al cap un empresari alemany sinó que ens ve al cap un home de classe treballadora del sud global. Anem amb compte amb aquests arguments racistes!
 - o I si ens basem en aquestes dades d'abans (El 82% dels assalts sexuals van ser comesos per un conegut. El 47% dels violadors són amics o coneguts. Un 25% és del cercle íntim..) Quin argument hi ha aquí per dir que els agressors són estrangers?
- **Els homes no poden dominar els seus instints sexuals. Les agressions sexuals són crims passionals.**
 - o La idea que els homes tenen més libido que les dones i que no poden controlar els instints sexuals és falsa.
- **La víctima ha provocat d'alguna manera l'agressió**
 - o Aquesta falsa creença patriarcal culpa a les dones de la violència sexual (en comptes de culpar l'agressor), dient que potser la víctima el va seduir, va donar «senyals confusos» amb la roba o la comunicació no verbal o es va exposar al perill d'alguna manera (trobant-se en un lloc on no hauria de ser, consumint alcohol o altres drogues, etc.).
 - o Per desgràcia, els estereotips de gènere fan que es cregui menys les supervivents de violències que no s'adapten a la idea social de «bones noies», és a dir, que no compleixen els rols de gènere tradicionals associats a les dones (ser dòcils, passives, dependents, submises, etc.) perquè anaven soles, eren a espais festius, anaven drogades, vestien de certa manera, tenien relacions amb diverses persones i un llarg etcètera.

- o Una altra idea que cal desterrar és que les dones, per haver patit una violència sexual, són febles, fràgils o incapaces de prendre les seves pròpies decisions. Tot i que les violències sexuals generen ferides greus a les persones que en pateixen, les supervivents tenen capacitat de resistència i de recuperació.
- **Hi ha una reacció lògica o correcta davant d'una agressió**
 - o És un error pensar que quan es pateix una agressió sexual cal reaccionar d'una manera determinada que seria la «correcta», com ara cridar, resistir-se, marxar del lloc on ha passat, etc. El nivell d'estrès del moment, l'instint de supervivència i les experiències prèvies de cadascú poden desembocar en reaccions diverses, com optar per no enfrontar-se a l'agressor.. Molts cops es triga a identificar una agressió, a atrevir-se a explicar-la, o es decideix no denunciar-la per por a no ser creguda o a ser culpada. No haver-la denunciat no significa que no hagi succeït. Això no pot interpretar-se com que la dona hagi consentit l'agressió i no s'hauria d'utilitzar com a mecanisme per culpabilitzar les dones de les agressions que reben.

Es pot acabar la dinàmica fent quelcom visual com uns cartells amb els mites i arguments que els desmunten o un vídeo trencant els mites i posicionant-nos a les xarxes del cau per deixar de perpetuar aquests discursos.

ACTIVITAT 2: EN EL NOSTRE ENTORN HI HA VIOLÈNCIES? ANALITZEM-LO!

Objectius:

- Reflexionar sobre la cultura de la violació.
- Identificar situacions de violència i no consentiment.

Material:

- Projector, ordinador, altaveus, fulls, bolis
- Guia jove sobre consentiment.
<https://www.tarragona.cat/serveis-a-la-persona/fitxers/altres/dones/guia-jove-sobre-consentiment-a-14-b-web.pdf>
- Degrassi: next class (T.1 Ep.3) - (netflix)

Durada: 2 h**Núm. participants:** 15-20 persones**Descripció de l'activitat:****1a PART : Ciberviolència**

Comencem preguntant: Què creieu que és la ciberviolència? Coneixeu situacions que encaixin amb aquesta definició?

*Us deixem la definició perquè podeu anar guiant les respostes i complementar-les:

Les violències sexuals digitals (o ciberviolències) són aquelles comeses, instigades o agreujades, en part o totalment, mitjançant l'ús de tecnologies com telèfons mòbils, xarxes socials, correu electrònic o internet en general.

Són les mateixes violències masclistes de sempre, però adaptades a les noves eines digitals. Són una continuació de les violències offline amb les quals s'encreuen i es combinen de vegades

Els agressors digitals poden violar la teva privacitat o perjudicar la teva reputació si:

- Accedeixen a dades privades o informació sobre la teva sexualitat o les fan servir, les manipulen i les difonen sense el teu consentiment.
- Creen o comparteixen dades personals falses amb el fi de deteriorar la teva imatge o et roben la identitat.
- Capturen, utilitzen, manipulen o difonen fotografies o vídeos de caràcter sexual sense el teu consentiment.

Un cop sabem el que és la ciberviolència farem la **dinàmica de les passes** per tal de poder veure com de presents estan aquestes violències i fins quin punt nosaltres les perpetuem o les exercim. Ens posarem totes en una fila amb els ulls tancats i una cap anirà llegint diferents situacions. Si aquestes situacions les hem patit, vist o fet, farem una passa. En cas que no, ens quedarem al lloc. **La idea és que quan acabi la dinàmica i obrim els ulls veiem com de presents estan les ciberviolències en la nostra vida.**

Situacions:

- He vist comentaris i publicacions sexuals (en línia) ofensius, despectius, abusius o falsos.
- Algú proper a mi ha rebut missatges sexuals no desitjats.
- He presenciat amenaces directes de violència sexual.
- Algú proper a mi ha rebut materials sexualment explícits no sol·licitats.
- He vist continguts i/o missatges d'odi contra certes expressions de gènere i sexualitat mitjançant a les xarxes socials.
- He vist a xarxes socials continguts on parlen o representen les dones com a objectes sexuals.
- He vist a xarxes socials imatges violentes que degraden les dones.
- He vist missatges a les xarxes socials o he escoltat comentaris abusius i burles dirigits contra dones per expressar punts de vista que no són normatius.
- He escoltats comentaris abusius o burles dirigits contra dones per rebutjar els oferiments sexuals.
- Algú proper a mi ha rebut xantatge i/o extorsió sexual.
- He vist contingut a xarxes socials de difusió o exhibició de material pornogràfic entre menors d'edat.
- M'han demanat a mi o algú proper a mi imatges pornogràfiques tot i ser menors 16 anys.
- He vist contingut a xarxes socials on es feia instigació o la incitació a cometre actes contra la llibertat sexual de les dones.

Ara obrim els ulls i ens mirem.

Reflexió de la dinàmica:

- Què ha passat? Com estàveu distribuïts en l'espai?
- Us ha sobtat alguna situació de les que s'han llegit?
- Creieu que les ciberviolències estan presents en el nostre dia a dia?
- Com us sentiu respecte això? Alguna vegada us heu sentit que us feien responsable del contingut? Creieu que sou responsables?
- Penseu que Instagram, Whatsapp, Twitter, Youtube... tenen alguna responsabilitat en tot això? I l'Estat?
- Creieu que l'Estat està aplicant lleis de regulació de contingut a les xarxes socials o plataformes digitals? Són actualitzades? És un problema que no ho siguin?

- Creieu que l'actuació de l'Estat és suficient? Nosaltres podem fer alguna cosa al respecte?
- Com creieu que hauria de ser l'actuació per aconseguir eradicar les ciberviolències? Quins sectors haurien d'intervenir?
- Veieu possible l'eradicació de les ciberviolències?

2a PART - Ho posem en pràctica!

Projectem els següents fragments d'un capítol de la sèrie Degraasi: next class.

- **Dels minuts 8:50 a 10:19** situació subtil de falta de consentiment entre un noi i una noia.
- **Dels minuts 11:20 a 12:28** quan es posa de manifest què és el consentiment, entre companys i companyes.
- **Dels minuts 17:33 a 18:45** el noi i la noia en parlen de manera assertiva
- **Dels minuts 21:02 al final 23:00** la situació aquest cop amb consentiment.

Després de veure els diferents fragments del capítol fem una reflexió.

*Podem fer una petita introducció, si ho trobem necessari, de la necessitat de ser curoses amb les nostres intervencions i escoltar-nos i pensar el que anem a dir. Avisar que la reflexió parlarà de temes sobre els consentiment i la sexualitat i fer veure de la importància de ser sinceres i aprofitar l'espai per parlar d'allò que ens preocupa i que veiem al nostre voltant. Sabem que sovint parlar de sexe ens incòmode i ens fa tenir una dinàmica de bromes i de rebuig. Si és aquest el cas podeu fer una reflexió inicial les caps de perquè passa això i de la necessitat de poder crear espais segurs com aquests per parlar-ne obertament.

Preguntes per guiar la reflexió:

- Creieu que és una situació que acostuma a passar?
- Us heu sentits identificats en algun dels personatges que surten? Per què?
- Creieu que en totes les situacions hi ha el paper de la noia/amiga que li para els peus i li parla de consentiment i de violació?
- En el vostre entorn es parla de consentiment? I de bones maneres de relacionar-se amb la parella o durant el sexe?
- Heu sentit alguna vegada l'argument de que en la parella no hi ha consentiment? I que en la parella no hi ha violació?
- Per què creieu que és tan difícil la comunicació entre la parella o dues persones que volen tenir sexe?
- A vosaltres us ha passat alguna vegada que heu callat coses en una relació? Per què?
- Vau tenir o teniu por de la primera relació sexual? Què és el que us fa por o el que us preocupa?
- Qui creieu que té més preocupacions davant de la primera relació sexual els nois o les noies? Per què?

- Com creieu que es podrien mitigar aquesta preocupacions?
 - Per exemple, el protagonista pressionava a la noia a tenir sexe perquè se sentia insegur de ja no agradar-li o de ja no ser suficient per ella. Penseu que moltes vegades les pressions i preocupacions venen per les inseguretats individuals de cadascú? Què es podria fer per gestionar les inseguretats i que no afectessin a l'entorn?
-

GLOSSARI

Sexpreading o sextorsió: difusió de materials digitals (fotos, vídeos i missatges) amb contingut sexual (d'algú despullat, mantenint relacions sexuals, etc.) sense el consentiment de les persones implicades. Xantatge que du a terme la persona que amenaça amb la difusió d'aquests materials.

Sexting: enviament de fotos, vídeos o missatges amb contingut sexual a través d'internet.

Sexcasting: intercanvi de missatges instantanis amb contingut sexual.

Grooming o engany pederasta: estratègia d'un adult que consisteix a guanyar-se la confiança d'una persona menor d'edat per generar-hi una connexió emocional i poder-la agredir sexualment.

Cibergrooming o ciberseducció: contactar a través d'internet, del telèfon o de qualsevol altra tecnologia de la informació i la comunicació amb persones menors de 16 anys per cometre contra elles qualsevol delictes sexual.

Assetjament o stalking: conjunt de conductes que du a terme una persona — denominada stalker— que empaita, vigila i assetja de manera compulsiva algú altre, les negatives del qual no canvien el comportament de l'assetjador.

Cultura de la violació: és un entorn en què la violència sexual està normalitzada i el temor de les dones i nenes a patir-ne és constant. Minimitza la gravetat de les violències sexuals i les considera intrínseques a les relacions entre els sexes, així aconsegueix que la violació es presenti com un fet normal o acceptable.

Drogues de la violació: substàncies que poden fer-se servir per anul·lar la voluntat d'una persona per tal d'agredir-la sexualment, procés que també es coneix com a submissió química. Algunes de les drogues que s'utilitzen per cometre violències sexuals són el GHB, la burundanga i els medicaments que contenen benzodiazepines. Aquestes substàncies es poden rastrejar a la sang durant poques hores, de manera que si sospites que potser t'han drogat és important que et dirigeixis al centre mèdic com abans millor. De vegades els agressors no les subministren, sinó que aprofiten

que l'altra persona està menys conscient degut a l'efecte d'altres drogues, com l'alcohol o els porros, per agredir-la.

Stealthing: acte de treure's el preservatiu durant una relació sexual sense el consentiment de l'altra o les altres persones, que normalment no se n'adonen i es veuen exposades a embarassos no desitjats i a les malalties de transmissió sexual.

Victim blaming: assenyalament com a culpable de l'agressió a la víctima (en comptes de l'agressor), a la qual es responsabilitza de manera més o menys directa d'haver-se posat en una situació de risc o, fins i tot, de provocar l'agressió (per haver pres drogues, per portar un cert tipus de roba, per no haver estat «prou» explícita amb l'agressor, per no haver-se'n anat a casa abans, etc.). També pot ser una reacció col·lectiva d'un grup, una comunitat o de l'entorn proper de la supervivent, que la rebutja per haver denunciat la violència i haver trencat el silenci.